

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

DIRECTOR D. ALEXANDRESCO

PRIM-REDACTOR ION N. CESĂRESCU

A B O N A M E N T U L

Pe an, în România	30 lei
6 luni	16 „
3 luni	8 „
Străinătate : 40 lei pe an, 20 pe 6 luni	

A P A R E

De două ori pe săptămână sub redacțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc tot-d'a-una înainte

REDAȚIA & ADMINISTRAȚIA

București. CALEA RAHOVEI — 5

Lângă Palatul Justiții

TELEFON No. 16/98

S U M A R

Prejudicata privilegiului forței, de d-l Isidor I. Birnberg ;

JURISPRUDENȚA :

Curtea de casație, secția III: *Manda Mărgăritescu cu Primăria București ;*Tribunalul Notariat Ilfov: *Creditul Urban București cu Lăzăr Naumescu, vânzare ;*Tribunalul Dâmbovița: *Ghiță Iordache cu Maria N. Diaconu ;*Tribunalul civil din Tarbes: *Retnoirea inscripției ipotecare, cu o Observație de d-l D. A. ;*Trib. regional din Düseldorf: *Paternitatea naturală, cu o Observație de d-l D. Alexandresco ;*

Prejudicata privilegiului forței

În ultimul timp s'a readus în discuțiune privilegiul masculinității din vechile legiuri ale țării.

Cestiunea originii acestui privilegiu e un problem important de istorie de drept. Se știe că până astăzi soluțiunile sunt diferite.

Marele nostru *Costaforu* (1), în anul 1855, arăta că : «Acest privilegiu al masculinității, foarte nedrept în privința fetelor, care nu era la romani nici în legiuirea cea veche a țării, se pare a fi izvorât din morele feudalității și are de scop strălucirea numelui și împuternicirea familiilor aristocratice, a cărora perpetuație se operă prin succesiunea copiilor parte bărbătească».

Curtea de Craiova, la 13 Ianuarie 1893 (2), arăta că dispozițiunea are origine în obiceiul pământului, care a adoptat'o «din cauză poate, fie a înrăuririi ideilor slave prin biserică, fie prin contactul ce l'am avut cu poporațiunii de rasă slavă», și această înrăurire o explică Curtea ca provenind din cauza condițiunilor prin care trecea țara atunci, cari au făcut «să se resimțā nevoe de întocmiri de așa natură, în cât să se concentre în mâinele bărbatului o mare sumă de drepturi în cercul familiei sale, și să se facă din el pivotul în jurul căruia să se rotească întreaga organizare a familiei».

(1) G. Costaforu, *Magazinul Judecătoresc*, broșura I, pag. 161. Vezi opera d-lui profesor D. Alexandresco «*Droit ancien et moderne de la Roumanie*, pag. 156 și *Dreptul comercial de d-l Gr. Maniu*, II, pag. 9, notă.

D-l profesor *Danielopolu* (3), tratând însă dota și donațiunea *ante nuptias* și *propter nuptias*, nu se poate abține să constate ce «curioasă dispozițiune este aceasta a condiceii Caragea, a căreia origine nu o putem cunoaște în mod sigur».

Cu toate acestea d-l Peretz (4) arată, în 1905, că «divergința între aceste două păreri este lesne suprimată, dacă se consideră că într'adevăr instituțiunea este de origine germanică, dar că slavii au adoptat'o și că de la ei au trebuit s'o ia românii».

Nu vom întreprinde aici cercetări noi și probabil infructuoase. Ne vor fi permise însă, câte-va considerațiuni pentru a scoate în relief greutatea soluțiunei.

Drepturile de transmitere ereditară și dreptul de a lega prin testament erau necunoscute în stadiile primitive ale omenirei. Ele s'au stabilit cu încetul. Mai înainte de a se fixa legea, cutumea prescrise modurile de transmitere ereditară a proprietății, ceea ce găsim la popoarele înapoiate de astăzi, cari sunt imaginile vechilor societăți: primogenitura la Polinesieni (5), primogenitura masculină la Hotentoți (6) partajul egal între descendenții bărbați în Sumatra (7), la Arabi (8), etc. Vechii germani nu cunoșteau testamentele (9), precum nici cutumea celtică, nici cea germanică (10). Abia când regimul proprietății primitive se transformă în proprietate familiară, copiii și rudele capătară drept de moștenire.

Astăzi aceste drepturi dobândite de omenire treptat și în epocile mai târzii ale dezvoltării sale, fac obiectul criticelor și unor anumite școli de știință socială, și ele sunt cristalizate astfel :

«Legea ultimă a justiției subumane și a justiției umane derivă din condițiunile necesare pre-

(2) *Dreptul* No. 26 din 1893.

(3) G. Danielopol, *Fragmente juridice*, II, pag. 218.

(4) I. Peretz, *Privilegiul masculinității*, pag. 52.

(5) Thomson, *The Story of New Zealand*, I, pag. 96.

(6) Andersson, *Lake Ngami*, pag. 228.

(7) Marsden, *History of Sumatra*, 244.

(8) Burckhardt, *Notes on Bedouins*, I, pag. 131.

(9) Tacit, *Germania*, XX.

(10) Belloguet, *Ethnogenie gauloise*, III, 398.

zervațiunii individului și a speței; din condițiunile acestei duble prezervațiuni derivă încă dreptul de posesiune în timpul vieței și după moarte dreptul de posesiune restrâns pe care-l implică dispozițiunile testamentare în profitul copiilor nevârstnici. Dar pare imposibil de a face să derive din aceleași condițiuni dreptul mai întins de a prescrie uzagiul la care vor fi afectate bunuri legate; un compromis cu totul empiric este singur realizabil. Afară de cazul precitat, principiul ultim al justiției nu sancționează dreptul de proprietate postumă» (11).

Intre aceste două extremități, una făcând din dreptul de succesiune un drept legitim, cea-l'altă negând chiar substratul acestui drept, legislațiunile primitive, vechi și noi, au luat toate formele intermediare imaginabile, și cestiunea privilegiului bărbaților în vechiul nostru drept, este una din imaginile sub care s'au infățișat ele în țara românească.

Pentru noi nu face inoială, că acest privilegiu a existat în obiceiul pământului, anterior condicei domnitorului Ipsilant. Acest domn, după ce arată că locuitorii Valachiei urmau când după legile imperiale când după obiceiurile pământești, cari obiceiuri sub cuvânt de a fi din vechime se sâr-guiau a avea putere de lege, dar că nu erau nici unele, nici altele nezmintit ținute, — adaogă în preambulul condicei sale următoarele: «Drept aceea, din începutul Domniei mele, din multele griji cari pururea ne cuprind, prilegind vreme cu neincetate osteneți am strâns Domnia mea, însă din pravili, cele ce sunt mai trebuincioase spre povața judecăților, iară din obiceiuri am ales cele mai adesea urmate în țară, asemănându-se oare-și cum și cu pravilele». Afirmățiunea lui Ipsilant concordă cu următorul pasagiū din Zachariae: «Dispozițiunile codului valach oferă cu toate acestea mai multe particularități remarcabile, cari par a deriva, o parte din dreptul cū-tumier valach; o altă parte readuce aminte dreptul eglogei; restul vine din dreptul bizantin rău înțeleș (12).

Nici dreptul eglogei, nici dreptul bizantin în general nu conțin dispozițiuni de excluderea fetelor de la moștenire. Constituțiunea lui Ioan Comneanul (13), care constată un uz vechiū de a îndepărta pe fete, când veneau în concurență cu frații lor la succesiune, privea numai pe cele înzestrate și măritate. Ast-fel, Ipsilant nu putea găsi în constituțiunile imperiale forma ce dă el privilegiului masculinităței, și atunci rămâne că

a reproduș un obiceiū mai ades urmat în țară.

De unde însă această dispozițiune în obiceiul țării românești?

Se poate oare admite că regimul feudal, instituțiunile germanice, ar fi putut influența și determina regimul nostru vechiū? Greū de admis. O instituțiune socială nu poate prinde la întâmplare pe pământ străin, ca polenul florilor, ce fecundează în depărtări, purtat de vânturi întâmplătoare.

Intru cât putea oare influența și avea ecoū în vechiul nostru drept, legea *salică*, *ripară*, *alamanică* sau *burgundă*? Organizarea noastră socială diferită, viața noastră socială cu caracterul ei specific, nu puteau adopta, și lăsa să se desvolte instituțiunile similare germanice. Acele privesc o lume străină, cu alte norme, cu alte datini și obiceiuri. Și pe urmă, o instituțiune socială nu trece aiurea fără rațiunea ei. La germanii vechi (14) fata la măritiș trecea în familia bărbatului, ce o cumpăra de la părintele natural, care primea ast-fel un preț al unui lucru. Această instituțiune primitivă a înrîurit legile feudale să depărteze fetele de la moștenirea tatălui lor. Dacă ast-fel e instituțiunea germanică, ea nu putea trece ciuntită și ciopârțită la noi. De ar fi existat vre-o influențare, trebuia să se exercite în primul rând asupra țării Moldovei. Unde e vre-o urmă asemănătoare la noi?

Să admitem oare că societatea slavă, ce a trăit o vreme cu noi, chiar sub aceeași împărați, ne-ar fi trecut una din normele ei sociale?

«Ogoarele unui sat aparțineau în comun la toți membrii asociațiunii (*mir*)», zice Rambaud (15) vorbind de Rusia, de unde această condițiune n'a dispărut nici astă-zī. «Individul nu posedă pentru el de cât recolta și *dvorul* său ograda care înconjoară casa sa. Această stare inferioară a proprietăței, care a persistat în Rusia până în zilele noastre, a existat la toate popoarele europene la originea lor».

D-l Peretz (16) ne arată «că nu dreptul slav de nord și de răsărit și sistemul său feudal a influențat dreptul român, ci din contră dreptul Iugoslavilor cu ideea sa de comunitate familială și cu starea de indiviziune a membrilor aceleași familii». Lucrul e probabil și posibil. Vorbind în mod figurat, nu *mirul* ci *zadruga* a determinat condițiunea noastră socială primitivă.

Dar, existat'a la noi această indiviziune, care explică la slavi cum dreptul succesoral privilegiat al bărbaților se funda pe ideea de coproprietate și comunitate? Insuși d-l Peretz recunoaște că la noi

(11) Spencer. *Justiție*, § 67.

(12) Zachariae *Histoire du droit privé gréco-romain*, trad. Lauth, II, pag. 11.

(13) Zachariae, *idem*, pag. 7.

(14) G. Danielopol, *Fragmente juridice*, pag. 206.

(15) A. Rambaud — *Histoire de Russie*, pag. 35.

(16) I Peretz *op citat*, pag. 69.

nu poate fi vorba de o indiviziune ca la mirul slav, sau ca la zadruga sârbească, ci de o «indiviziune de fapt, din care fie-care poate eși când vrea, în care fie-care și cunoaște partea, determinată idealmente ca întindere, de și nu e determinată realmente prin diviziune și nu este supus autorității unui *domachin* ca la sârbi ci, întru cât e cap de familie, este stăpân în casă la el» (17).

Atunci se cam clătină substratul temeinic pe care repauzează teoria d-lui Peretz.

Dacă însă găsierea originii istorice a privilegiului masculinității întâmpină greutăți însemnate, nu tot astfel credem că să poate spune și de cestiunea de a se ști, care e fundamentul acestui privilegiu, sau mai bine care e forța dinamică ce l'a determinat la noi sau ori unde aiurea. Credem că avem în față o formă de prejudecată socială, unul din aspectele manifeste ale privilegiului forței.

Cititorului, care va urmări partea II-a acestui studiu, i-va reeși poate o judecată ce va trebui s'o completeze singur. Cestiunea va fi numai de a verifica dacă cuvintele, ce ne-au sugerat cercetările de mai sus, pot legitima afirmațiunea noastră că, regăsim în viața socială mai multe prejudecăți de cât am presupune!

II

Când părți trăite de omenire se pot desprinde mai în lumină, istoria progresului ideii colorează în mod viu aceste momente din trecut și ele apar interesante, ademenitoare. Trecutul, prin eternitatea lui, prin indestructibila lui existență, are un farmec fascinatoriu asupra noastră. Viața unui om o constituie intermitența souvenirurilor, viața societății istoria trecutului.

Omul s'a născut gândind. Prin natura lucrurilor însă, gândul lui nu e de cât o iluziune a realității. Dar alături de gândirea omului și întrânsa, au trăit și prejudecățile. Astfel, o vreme omul s'a crezut centrul totului. Dumnezeu ce și l'a făurit avea o intelectualitate asemeni lui, care a dat lucrurilor calificațiuni utile și conform dorințelor sale. Aceste prejudecăți ar fi ascuns pe tot-dea-una adevărul, adică reprezentațiunea lumii exterioare, dacă prin rațiune omul nu ar fi ajuns la concluziunea că el ca și societatea nu sunt de cât o parte infimizezimală a marelui infinit.

Prejudecățile, adică momentele discontinue ale rațiunii, constituiesc însă, în mare parte, istoria omenirii, a civilizațiunii, a progresului. Examinarea evoluțiunii drepturilor femeii, constată ca fundament al acestor drepturi, prejudecata privilegiului forței.

S'a zis (18) că, legile unui popor liber sunt o parte din libertatea lui, și legile unui popor sclav sunt o parte din sclavia lui. Instituțiunile de drept reflectă societatea. Dar adesea legile au desmăniț și echitatea și conștiința morală.

Când instituțiunile omenești vin în contradicție cu natura omenească, are loc o reacțiune, care poate veni mai de timpuriu, sau poate întârzia, după circumstanțe. Une ori instituțiunile mlădie după felul lor natura omenească, alte ori procesul se petrece în sens invers. Numai după timp se stabilește echilibrul (19).

Acelaș proces și acelaș mers urmează și facultățile omenești. Adaptarea lor la mediul social e provocată și înrăutățită tocmai de acest mediu.

Din această cauză, corelativ sentimentului omului de a-și avea libertatea sa de acțiune, răspunde și obligațiunea ce o simte de a lucra astfel ca să nu împedice acțiunea celor-l'alți (20).

Justiția ar trebui să sancționeze această obligațiune.

Cu toate acestea relevăm curiozitatea că un spirit ca Platon, care spune că «singură forța legii dirije pe oameni pe drumul justiției», face în *Republica*, prin gura lui Glaucon, următoarea argumentare socratică: «Iată originea și natura justiției: există un termen mediu sau compromis, între cea ce omul preferă, adică libertatea de a comite și de a nu îndura in Justiția și între cea ce el evită, adică obligațiunea de a îndura totul fără putință de răzbunare. Medie între aceste două extreme, justiția e tolerată, nu cu titlul de bun suprem, dar cu acela de rău minim».

O idee distinct concepută asupra justiției a trebuit să urmeze drumul evoluțiunii, plecând de la nedefinit și ajungând la definit în mod gradat.

Între tipul de organizare socială și între sentimentul de justiție este o relațiune foarte strânsă. Regimul militar cu organizarea lui specifică coercitivă, face să domine în societate această idee de coercițiune, care nu lasă libertate sentimentului de justiție, și din potrivă îl calcă neincetat. Contactul activităților războinice face să dispară chiar izvoarele generatoare ale sentimentului de justiție. Din ziua ce tipul industrial învinge tipul militar, sentimentul de justiție, sub îmboldul simpatiilor inerente unui regim de cooperațiune voluntară, ia pornire și se desvoltă (21). De aceea, opinează Spencer (22), «urmează că sentimentul de justiție dă înapoi în timpul fazelor războinice ale vieții sociale, pe când el progresează în timpul fazelor

(18) Montesqueie, *Esprit de lois*, XIX. 27

(19) Spencer, *Justiție*, § 80.

(20) Spencer, *Justiție*, § 82.

(21) Spencer, *Principii de Sociologie*, §§ 326 și 327.

(22) Spencer, *Justiție*, § 20.

(17) I. Peretz, *op citat*, pag. 53.

pacifice și nu se poate deschide în plină dezvoltare de cât în o stare de pace perpetuă».

Acelaș raport, ce există între forma socială și sentimentul de justiție, se găsește și între condițiunea legală a femeii și tipul de organizare socială. Ea se ameliorează cu declinul militarizmului și dezvoltarea industrialismului ⁽²³⁾.

În timpul perioadelor de război și tot timpul sub dominațiunea regimului militar, situațiunea femeii a continuat să fie așa cum a fost din primul moment. Femeea nu semnifică mai mult ca un lucru, proprietate a bărbatului.

Timp îndelungat femeea a fost un animal domestic. „Casa, pe urmă femeea și boul muncitor“ cânta Hesiod ⁽²⁴⁾, iar Omer adaogă :

«Fie care în parte guvernează ca stăpân pe femeile și fiii săi ⁽²⁵⁾.»

«Femeile compun clasa sclavelor în o societate primitivă, și prima diviziune a travaliului e aceea care se stabilește între ele și stăpânii lor. Mult timp nu exista alta» ⁽²⁶⁾.

Să privim acea nemuritoare Elladă și radioasa dezvoltare a geniului elen. Să o privim în momentul ei culminant. În acel timp Mnesicles, Ictinos și Callicrate clădesc Propileele. Marele Fidias cu dalta lui dă ultimele ciselări frontispiciului Partenonului. În acel timp comediiile lui Cratinos delectau mulțimea, tragediile lui Euripide și Sofocle și trilogia lui Eschile stăpâna și mulțimea sentimentul poporului, Herodot publica muzele sale, iar Trasybul și Aristofan ia o înflorire fără pereche. Socrate discută în *agora*; cetățenii se duc la Pnyx să asculte pe Tucidide fiul lui Melesias și pe Pericle, fiul lui Xantip; sute de discipuli audiază pe Protagoras, Hippias, Georgias și Zenon; Aspasia se regaleză discutând politica cu Charinos, filozofia cu Anaxagora, medicina cu Hipocrat. Femeea însă, de nu era sclavă, trăia retrasă de societatea oamenilor, necomunicând de cât cu rudele apropiate și cu soțul.

Juraților, Demostene le zice de Neæra: «Ea bea și lua masa cu Stefanos (bărbatul ei) cu amiciei săi în adevărată curtisană».

În altă parte a lumii, la Alexandria, capitala Ptolemailor, clădită de arhitectul Dinarc în forma chlainidei macedonene, era oare altfel privită femeia? Era privită mai bine? Nu, cu toate-că la lumina imensului far, toată panorama orașului, oglindindu-se în lacul Mareotis, reflecta mărețul templu al lui Poseidon, al lui Cronos, și drăgălașul templu al zeiței Isis; cu toate că biblioteca orașului număra șapte sute de mii de volume

iar muzeul era școală, mănăstire, academie și locașul muzelor, unde cântaseră Teocrit, Calimac, Apollonius și unde se ridică vocea filosofiei alexandrine!

Dacă în societăți înfloritoare de cultură și civilizațiune, soarta femeii a fost tot timpul precară, ce s'ar putea vorbi de timpii străvechi, de popoarele în stare de barbarie, de tot veacul de mijloc? Când luminezi cu mintea toată vremea asta lungă, vezi popoarele în luptă necurmată, secolii de împilare pentru o clipă de libertate, conștiința omenească sărăcită, sentimentele morale rudimentare. Din când în când un creier ce gândește, un imn ce umanizează simțul, un psalm de înfrățire! Din rugile la dumnezeire răsar, ca meteori de o clipă, speranțe de mai bine. A doua zi ele devin prevestiri funeste. Civilizațiunea se sprijină pe izvoarele vechi, produse de lumi apuse, cu rostul lor la vremea lor, anacronisme un secol chiar mai târziu! Pentru Aristot, care a dominat tot evul de mijloc «sclavul n'are o voință, femeia are una» ⁽²⁷⁾, iar «autoritatea bărbatului asupra femeii e republicană» ⁽²⁸⁾. Prejudicata domină toate spiritele fără osebite, chiar și pe acelea ce au ilustrat omenirea. Aristot mai spune că: «Egalitatea pare dreptul comun și fără îndoială că ea este, nu pentru toți cu toate acestea, dar numai între egali; și tot astfel pentru inegalitate: ea e de sigur un drept, nu pentru toți, ci numai pentru indivizi inegali între ei» ⁽²⁹⁾.

E o diferență între fabulistul român, când spunea că: «eu voi egaliitate dar nu pentru căței», și marele Aristotel. Primul apropia sarcasmul său unor atari idei, cel de al doilea prin atari idei se apropia de sarcasm. De aceea el se judecă singur, când spune că: «de ordinar ești prost judecator în propria ta cauză».

Ar fi inutil să trecem în revistă legislațiunile pentru a scoate în evidență cât de greu s'au fixat drepturile femeii. Atunci când au prins stabilitate anumite drepturi, se resimțea încă influența regretului. Iată cum critică Aristot legislațiunea lui Licurg, în această privință: «Două cincimi din pământuri sunt posedate de femei, pentru că multe din ele rămân singure moștenitoare, sau că li s'au constituit dote considerabile. Ar fi fost mult preferabil fie de a desființa cu totul uzul dotelor, fie de a le fixa la o cotă foarte joasă sau cel puțin modică» ⁽³⁰⁾.

Să scoatem din toate acestea o judecată sumară? Să nu vedem vechea judecată continuând să trăiască în vremea de față? Nu se resimte

⁽²³⁾ Spencer, *Principii de Sociologie*, loco citat.

⁽²⁴⁾ Hesiod, *Erga Kai Himera*, versul 403.

⁽²⁵⁾ Omer, *Odissea*, IX, versul 114.

⁽²⁶⁾ Spencer, *Principii de Sociologie*, loco citat.

⁽²⁷⁾ Aristot, *Politica*, I, cap V, § 6.

⁽²⁸⁾ Aristot, *idem*, I, cap V, § 1.

⁽²⁹⁾ Aristot, *idem*, III, cap V, § 8.

⁽³⁰⁾ Aristot, *idem*, II, cap VI, § 11.

oare în toate moravurile timpului o tainică influență? Nu viețuesc oare relicvele vechi, ca vestigii știrbite dar supuindu-se unei legi pare că fatale de evoluțiune a prejudecăților?

Dacă reformele moderne săvârșite, cele ce sunt pe punctul de a se săvârși nu au scăpat, cele ce vor veni în viitorul mai îndepărtat, vor scăpa ele de a fi influențate de prejudecăți?

Miile de ani, de perturbare în educațiunea sentimentului moral, au sedus și au derutat sufletul omului de la menirea lui. Legea morală supremă, aceea a deplinei și egalei libertăți, poate asigura armonia socială. De ce educatorii maselor nu ar imprima adevăratele direcțiuni forțelor ce dirijă agregatele sociale?

Este adevărat că dreapta judecată fiind relativă, ea de multe ori e vremelnică; de aceea și opiniunile oamenilor au fost tot-d'a-una felurite.

Bentham spunea că, fie-care trebuie să fie socotit ca unul și nimeni nu trebuie să fie socotit mai mult ca unul. Aceasta însemna că, justiția cere o egală repartițiune a avantajelor materiale și nemateriale ce decurg din activitatea omenească.

Pentru a da justificare unei atarî concepțiuni, *Bellamy* pare că voește să continue ideea și adaugă: «În anul 2000 toți vor fi ținuți să facă aceiași efortare».

Cugetători mai sceptici cred aceasta imposibil. *Montaigne* ⁽³¹⁾, de mult, a scris că: «noi nu putem fi ținuți dincolo de puterile și de mijloacele noastre», iar, cu două mii de ani în urmă, marele *Lucrețiu* ⁽³²⁾ scandând spunea că: «un corp nu poate trece dincolo de limitele în cari natura lui l'a circumscris, fără a înceta să fie ce era mai înainte».

Tot-d'a-una instituțiunile sociale au rezistat, un timp mai îndelungat de cât era nevoie, atacurilor și încercărilor de a le desființa și înlocui. Penă dărâma feodalitatea au trebuit Franței patru ani de revoluție și douăzeci de război. Atarî situațiunii l'au determinat poate pe *Buckle* să exclame: «Cele mai bune legi au fost acelea cari abrogară pe cele precedente», cu toate că *Spencer* ⁽³³⁾ ne învață că:

«Nu trebuie să ne mirăm dacă, în efortările sale pentru a aduce remediul unor rele particulare, legiuitorul nu scapă nici odată de a aduce rele noi, tot-d'a-una neașteptate. Nici înțeleptul *Carlyle*, nici o adunare de atarî înțelepți, n'ar putea să se sustragă acestei fatalități. Când răul s'a produs, lucrul se explică ușor, dar nici odată nu-l prevedem».

⁽³¹⁾ *Montaigne, Essais, I, cap. 6.*

⁽³²⁾ *Lucrețiu De natura rerum, II, versurile 752, 753.*

⁽³³⁾ *Spencer, Incercări de politică, trad. Burdeau, pag. 23.*

Iată scuzele ce demonstrează fatalitatea prejudecăților. Ori ce domeniu am incurge, vedem prejudecata tronând plenipotentă pe pământ! Oamenii, în viața lor efemeră, și societățile, în luptele lor liliputiane, desfid continuu ori-ce ar veni să știrbească această plenipotentă.

Un exemplu din o mie. Suntem martori ai unei tragedii marș pe scena lumii. Istoria stă probă rece că popoarele nu se țin în jug pe vecinicie. Totuși, potențații lumii n'au emancipat pe sclavi de cât când i-a emancipat spiritul timpului. Adesea ori, din o cestiune de sociologie generală s'a căzut într'o prăpastie de bestialitate omenească. Procesul social ce se desfășoară în Rusia nu-l vom judeca noi. Dar ca oameni, privim la acei eroi înfrățiți în puternicia colosului, în care un sigur împărat a fost bun și a liberat pe sclavi, și ne gândim la visul celor căzuți pentru libertate, pentru omenire, și ne gândim la cei torturați și siluiți și la sfântul *Barthélémy* dintr'un imperiu negru, unde a curs atâta sânge ca să imbecile pe toți insectații de sânge. Dar, ori cât ne-ar îngrozi suvenirul zilelor de ieri și privilegiștea de azi; ori cât s'ar repeta strigătul marelui des *Tavannes* și al tuturor șefilor mari și mici și răspunsul superstițios și inconștient al gulihanilor de... sânge, sânge,.... ori cât de zdrobitor și de sfâșietor ar fi tabloul acesta sângerând, ca oameni avem mângâierea că s'a întâmplat aceasta pentru ideea de înălțare și de libertate, și dacă unii au suferit mai intens cnutul și pistolul mușicilor șlefuiți sau în stare de sălbăticie, aceasta e urmarea legii firești că nenorocitul are tot-d'a-una mai multe nenorociri de trăit. E așa cum a spus *Horățiu*: «când regii delirează, grecii capătă bătaiea».

În toiul unei civilizațiuni prospere, sentimente vitregi sulemenesc sufletul omului; popoarele sunt târâte și aruncate în vârtoarea pornirilor de lăse-umanitate.

Prejudecățile formei, ale forței, ale volițiunii; prejudecățile religioase, politice, sociale, economice, științifice, artistice, literare; prejudecățile de rasă, de clasă, de naștere, de avere, și toată această serie nesfârșită, dusă azi la o accepiune de idealizare, dar totuși cuprinzând embrionul impilor de întuneric și de fașe ale omenirei,—trăesc încă și vor trăi multă vreme ca o sfidare manifestă a rațiunii. Cu toate acestea, rațiunea e singurul bun care nu ar aduce nici disensiuni nici războaie între oameni, singurul bun care poate fi apanagiul fie căruia, fără ca prin aceasta să diminueze apanagiul altuia, singurul bun care poate lua proporții nemărginite.

Dacă rațiunea ar începe definitivă ei domnie pe pământ, nu am azista la teribila ironie de a

trăi în timpul congreselor de pace, când se propun dezarmări generale, privind totuși spectacolul unor răsboaie fără precedent în istoria omenirii și deslușind visul nedeslușit, dar ale cărui preludii încep să vibreze, al unor răsboaie și mai crâncene, pe care diplomația internațională începe a le pregăti cu chibzuință.

Isidor I. Birnberg

Licențiat în drept

JURISPRUDENȚĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, S. III

Audiența de la 13 Iunie 1906

Președenția D-lui C. C. ȘTEFĂNESCU, Președinte

Manda Mărgăritescu cu Primăria com. București

Contencios administrativ.—Refuzul autorității comunale de a da autorizațiunea pentru construcțiunea sa reparațiunea unui imobil.—Recurs în casație.—Termenul de recurs în asemenea materie.—Art. 44 al. 5 și art. 5 lit. j al. III din legea Curții de casație din 1905.

Recursul făcut la Inalta Curte de casație s. III-a în baza art. 5 litera j al. III din legea organică a Curții de casație din 1905, în contra refuzului autorității comunale de a da autorizațiune pentru construcțiunea sa reparațiunea unui imobil trebuie să se facă în termenul de 30 de zile de la expirarea altor 30 de zile socotite de la înregistrarea cererii ce a întâmpinat refuzul autorității, potrivit art. 44 al. 5 din menționata lege.

Decisiunea 138/906.—Respins, ca tardiv, recursul făcut de Manda Mărgăritescu, prin petiția înregistrată la No. 12226/906.

Curtea,

Ascultând pe d. avocat Constantinescu asupra incidentului de inadmisibilitatea recursului;

Pe d-nii avocați Virgil Arion și C. Popovici-Costi în combateri;

Deliberând,

Asupra excepțiunii de tardivitate a recursului:

Având în vedere cererea făcută de d-na Manda Mărgăritescu prin petiția înreg. la No. 12226 din 23 Maiu 1906, care are de obiect a se obliga Primăria comunei București să dea autorizațiunea necesară pentru facearea unor reparațiuni radicale, îmbunătățiri și construcțiuni noi, ce reclamanta voeste a face la imobilul său din str. Alex. Lahovari No. 38 din București;

Având în vedere că recursul este făcut pe baza art. 5 lit j al. III din legea organică a Curții de casație din 1905;

Având în vedere că Primăria, prin reprezentantul său, a ridicat excepțiunea că recursul este declarat peste termenul prevăzut de art. 44 al. 5 din legea Curții de casație;

Având în vedere dispozițiunile acestui text, după care recursurile, în asemenea caz de refuz al autorității, au a fi făcute în termenul de 30 de zile de la expirarea altor 30 de zile socotite de la înregistrarea cererii, ce a întâmpinat refuzul autorității;

Considerând că, în specie, cererea adresată Primăriei comunei București de către d-na M. Mărgăritescu, pentru a-i da autorizațiunea de construcțiune, și reparațiuni radicale, fiind făcută prin petițiile înregistrate sub No. 36153 din 19 Septembrie 1905 și No. 43739 din 1 Noembrie 1905, iar recursul de față fiind introdus tocmai la 23 Maiu 1906, urmează a se considera că este făcut peste termenul defipt de sus menționatul text de lege;

Considerând că somațiunea cu No. 5903, ce d-na M. Mărgăritescu invoacă că a făcut Primăriei la 27 Martie 1906, fiind referitoare la cererea primitivă, după cum rezultă din chiar cuprinsul recursului de față, nu poate fi privită și caracterizată ca o cerere nouă, de natură a prelungi sau reinvia termenului expirat, relativ la acea cerere;

Considerând că aceasta fiind starea faptelor, urmează a se admite excepțiunea de tardivitate și a se respinge recursul ca atare;

Pentru aceste motive, Curtea, respinge, ca neadmisibil;

TRIBUNALUL NOTARIAT ILFOV

Audiența de la 11 Octombrie 1905

Președenția D-lui H AGIOPOL, Președinte

Societatea Creditului Funciar Urban din București cu Lazăr Naumescu

Urmărire imobiliară.—Vnzare cerută de Creditul funciar.—Amânarea vânzării.—Termenul în care noile afpte și publicațiuni au a fi scoase și înmânate părților.—Neobservarea unui asemenea termen.—Nulitatea afptelor și publicațiilor.—(Art. 535 și 735 Pr. civ.).

În caz de amânarea vânzării, noile afpte și publicațiuni trebuie să nu numai scoase, dar și înmânate părților, cel puțin două săptămâni înainte de ziua fixată pentru adjudecare, și această formalitate, fiind prescrisă de legiuitor ca o garanție a publicității, ce a voit să o asigure în materie de urmărire imobiliară, se aplică și vânzării cerute de Creditul funciar, iar neobservarea ei, pricinuind părților o vătămare, face ca conform art. 735 Pr. civilă, acele afpte și publicațiuni ce nu au fost înmânate în termenul prescris de art. 535 Pr. civ., să fie nule.

Tribunalul,

Asupra cererii d-lui Lazăr Naumescu, făcută prin d-l avocat C. Naumescu, de a se amâna vânzarea imobilului său din strada Poetului No. 1 și 1 bis, colț cu strada Bibescu Vodă No. 18, de oare-ce afptele din această vnzare nu au fost înmânate cel puțin cu două săptămâni înainte zilei de vnzare;

Având în vedere că d-l Lazăr Naumescu susține că după dispozițiunile art. 535 Pr. civ., aplicabile și Societății Creditului funciar Urban în caz de amânarea vânzării, termenul noii adjudecațiuni nu poate fi mai scurt de 4 săptămâni și alte publicațiuni și afpte noi se vor face în două săptămâni cel puțin dinaintea zilei din nou hotărâtă pentru vnzare; că într-un cât în speță afptele au fost scoase numai cu 9 zile înainte de vnzare. ele sunt neregulate făcute, procedura vânzării fiind rău îndeplinită, urmează a se amâna vânzarea;

Având în vedere că Societatea Creditului funciar urban prin d-l avocat Mateescu, nu contestă că afptele au fost înmânate în acest termen, dar susține că după disp. art. 535 Pr. civ. în caz de amânarea adjudecațiunii, afptele se vor face în două săptămâni, iar nu că trebuie și înmânate în acest termen și într-un cât înmânarea afptelor în acest termen nu reese din acest text de lege, ele sunt regulate făcute, și nu se pot anula, cere respingerea incidentului;

Având în vedere că legea Societății creditului funciar urban neprevăzând în caz de amânarea vânzării, în ce termen se va face noua adjudecațiune și nici ce publicații urmează a se face, trebuie să ne referim, la dreptul comun, la dispozițiunile procedurii civile;

Având în vedere că după disp. art. 535 pr. civ. în caz de amânarea vânzării, amânarea adjudecații nu

poate fi mai scurtă de 4 săptămâni și alte publicațiuni și afișe noi se vor face în două săptămâni cel puțin, înaintea zilei din nou hotărâtă pentru adjudecațiune; prin urmare afișele trebuiesc scoase cu cel puțin 2 săptămâni înaintea zilei hătărâtă pentru vânzare;

Având în vedere că în ce privește obiecțiunea Societății Creditului, că disp. art. 535 Pr. civ. prevede numai că afișele să se facă în cel puțin 2 săptămâni înaintea zilei din nou hotărâtă pentru adjudecațiune, dar nu să se și înmâneze în acest termen, este nefundată, căci știut este că acest termen de 2 săptămâni prevăzut în caz de amânarea vânzării, este prescris de legiuitor pentru a da mai întinsă publicitate vânzării și a pune astfel în puțină pe debitor, creditor și toți cei interesați a face pentru ziua vânzării o concurență mai largă, ori dacă afișele au fost făcute, dar nu au fost înmânate cu cel puțin 2 săptămâni înainte de ziua vânzării, ele nu dau publicitate vânzării și scopul legiuitorului nu este atins, așa că nu aceasta poate fi adevărata interpretare a acestui text de lege. Cu alte cuvinte, termenul fixat pentru îndeplinirea acestei formalități este o măsură de garanție a publicității, pe care legiuitorul a voit să o asigure în materie de urmărirea imobiliară;

Că dar întru cât afișele scoase în această vânzare nu s'au înmănat părților cu cel puțin 2 săptămâni înaintea zilei de adjudecație și întru cât neobservarea acestei formalități pricinuește părților o vătămare, aceste afișe, conform art. 735 Pr. civ. sunt nule, astfel procedura vânzării fiind reu îndeplinită, cererea de a se amâna vânzarea este fondată și cată a fi admisă;

Pentru aceste motive, Tribunalul admite, etc.

(ss) Hagiopol, Manu.

p. Grefier (s) M. Iosefachi

TRIBUNALUL JUDEȚULUI DAMBOVIȚA

Audiența de la 17 Maiu 1906

Președenția D-lui POLIZU FILIP, Judecător Sindic
Sentința civilă No. 349

Acțiune în anularea actelor de înstreinare a pământurilor rurale. — Competința judelei de ocol a judeca asemenea acțiuni în prima instanță, când valoarea lor nu escede competența judelei de ocol.

Competință. — Acțiuni relative la înstreinarea pământurilor rurale. — Ordine publică. — Dreptul tribunalului de a ridica din oficiu excepțiunea de incompetință. — (Art. 62 și 125 din legea jud. de ocoale, și art. 6, 7, 8, 9 și 14 din legea interpretativă a legii rurale din 1879).

Din momentul ce prin art. 62 din legea judecătorilor de ocoale, legiuitorul dă în competența judecătorilor de ocol să judece în primă instanță cu drept de apel la tribunal, ori-ce acțiune imobiliară până la valoarea de 1500 lei capital, sau 150 lei venit, iar prin al. al treilea al aceluiași articol, declară că sunt scutite de taxa timbrului și de ori-ce alte cheltueli de procedură, toate acțiunile imobiliare relative la pământurile date sătenilor, și declarate inalienabile prin legile de improprietărire, de aci rezultă că intențiunea lui a fost să coprindă în acest articol și toate acțiunile referitoare la anularea actelor de înstreinare a pământurilor date conform legii din 1864, când valoarea lor nu exced competența judelei de ocol, iar dispozițiunile art. 6, 7, 8, 9 și 14 din legea interpretativă a legii rurale, după care anularea unor asemenea acte, nu se putea cere de cât tribunalului, sunt și ramâne abrogate, față cu dispozițiunile art. 125 din legea judecătorilor de ocoale din 1896, întru cât sunt contrarii acestei legi.

2. Cestiunea competenței, atunci când este vorba

de judecarea proceselor relative la înstreinarea pământurilor rurale, este de ordine publică și poate fi ridicată chiar de tribunal din oficiu.

Tribunalul,

Asupra incidentului ridicat de pârătul Ghiță Lordache, prin avocatul său, prin care tinde ca tribunalul să'și decline competența de a judeca acest proces, pentru cuvântul că, potrivit dispozițiunilor art. 62 din legea judecătorilor de ocol, ori ce cerere pentru anularea actelor de înstreinare a pământurilor date în baza legii de improprietărire din 1864, când valoarea lor nu excede competența judecătorilor de pace, se judecă în primă instanță de judecătoria, cu drept de apel la tribunal;

Ascultând conclusiunile orale ale părților;

Având în vedere că, din actele aflate la dosar, cum și din desbaterile ce s'au urmat astă-zî înaintea tribunalului, se constată că femeia Maria N. N. Diaconu a chemat în judecată înaintea judelei ocolului Dâmbovița, pe locuitorul Ghiță Lordache, revendicând de la dînsul o porțiune de teren, în întindere de două po-goane, din acela cu care tatăl reclamantei fusese improprietărit în baza legii din 1864;

Având în vedere că este netăgăduit de către pârătul Ghiță Lordache, atât înaintea primei instanțe cât și astă-zî înaintea tribunalului, că terenul în litigiu este din acel cedat în baza legii din 1864, că dînsul îl deține în baza actului de vânzare-cumpărare intervenit între dînsul și Ion Petre Chițescu, autentificat de tribunalul Dâmbovița la No. 345/81 și transcris la No. 246/81 și că valoarea lui nu întrece suma de 1500 lei;

Având în vedere că judele de ocol, prin cerța de judecată cu No. 253/905 și-a declinat competența de a judeca acest proces, pentru cuvântul că, potrivit dispozițiunilor art. 14 din legea interpretativă din 13 Februarie 1879, asemenea acțiuni sunt de competență exclusivă a tribunalului, indiferent dacă valoarea terenului ce se revendică excede sau nu competența judecătoriei de pace;

Având în vedere că soluțiunea dată de judele de ocol, față de dispozițiunile art. 62 din legea judecătorilor de pace, este cu totul eronată;

Considerând, în adevăr, că din moment ce prin sus menționatul text de lege, legiuitorul dă în competența judecătorilor de ocol să judece în primă instanță și cu drept de apel la tribunal, ori-ce acțiune imobiliară până la valoarea de 1500 lei capital, sau 150 lei venit, iar prin aliniatul al III-a al aceluiași articol, declară că sunt scutiți de taxa timbrului și de ori-ce alte cheltueli de procedură, toate acțiunile imobiliare relative la pământurile date sătenilor și declarate inalienabile prin legile de improprietărire, rezultă în chip neîndoios că intențiunea lui a fost să coprindă în acest articol și toate acțiunile referitoare la anularea actelor de înstreinare a pământurilor date conform legii din 1864, când valoarea lor nu exced competența judelei de ocol;

Considerând că toate dispozițiunile menționate în art. 6, 7, 8, 9 și 14 din legea interpretativă din 13 Februarie 1879, după cari anularea unor asemenea acte, nu se putea cere de cât tribunalului, sunt și rămân abrogate, față de dispozițiunile art. 125 din legea judecătorilor de ocoale din 1896, întru cât sunt contrarii acestei legi;

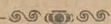
Considerând, în ce privește obiecțiunea reclaman-tului că din moment ce însăși pârătul a cerut primei instanțe să își decline competența, pentru cuvântul că nu judecătoria ci Tribunalul este competente să judece acest proces, el nu mai poate fi primit astăzi să ceară contrariul, Tribunalul o găsește neîntemeiată, de oare-ce cestiunea competenței, atunci când este vorba de judecarea proceselor relative la înstreinarea pământurilor date în baza legii din 1864, este de ordine publică și poate fi ridicată chiar de Tribunal, din oficiu;

Considerând că, din moment ce incidentul ridicat de pârăt, se găsește întemeiat, Tribunalul urmează să'și

decline competența și pentru că există conflict negativ de jurisdicțiune, el cată a fi regulat de Înalta Curte de casație, conform dispozițiilor art. 262 din Pr. civilă;

Pentru aceste motive, redactate de d-l supleant P. Pașcanu, Tribunalul, admite, etc.

(ss) Polizu Filip, P. Pașcanu.

RESUMAT DE JURISPRUDENȚA STRAINA

Trib. civil din Tarbes, 15 Iunie 1904

Inscripție ipotecară.—Reinoire.—Termenul reinoirei. Cazul când termenul a expirat într'o zi de sârbătoare.— Art. 2154 C. fr. (1786 C. rom.).

Este nulă, ca tardivă, reinoirea unei inscripții ipotecare făcute a doua zi după expirarea termenului de 10 ani (la noi 15 ani), chiar dacă ziua în care termenul a expirat era o duminică sau o zi de sârbătoare legală.

(Din *Revue du Notariat*, 1905, p. 444, No. 12114).

Observație. — Atât doctrina cât și jurisprudența sunt aproape unanime pentru a decide chestiunea în acest sens, fiind-că, în specie, nu există derogarea pe care o face art. 731 din procedura civilă pentru termenele de procedură. Vezi Martou, *Privilèges et hypothèques*, III, 1141, p. 216; Aubry et Rau, III, § 280, p. 621 (ed. a 5-a); Guillaouard, *Privil. et hypothèques*, III, 1394; Baudry et Loyne, *Idem*, III, 1762; P. Pont, *Privil. et hypothèques*, II, 1040; Troplong, *Idem*, III, 714, p. 188; Laurent, XXXI, 111; Colmet de Santerre, IX, 134 bis V; Durantou, XX, 161. Pand. fr., *Privil. et hypothèques*, I, 8767; Répert. Sirey, *Hypothèques*, 2755; C. Riou și Trib. Troyes, Sirey, 43. 2. 370; Sirey, 92. 2. 295. — *Contra*: Persil, *Régime hypothécaire*, art. 2154, No. 10; Grenier, *Hypothèques*, I, 107; Rolland de Villargues, Répert. v^o *Inscrip. hypothécaire*, 361.

Dar, dacă ziua în care expiră termenul de 15 ani trebuie să fie socotit (*dies ad quem*), chiar când el ar expira într'o zi de sârbătoare, se admite din contra, că ziua în care inscripția a fost luată (*dies a quo*) nu face parte din termenul de 15 ani, așa că acest termen va începe a curge a doua zi după luarea inscripției. După aceste principii, inscripția ipotecară luată în ziua de 2 Ianuar 1900, va trebui să fie reînviată cel mai târziu în ziua de 2 Ianuar 1915. (Vezi Répert. Sirey, v^o *cit.*, 2753; Pand. fr., v^o *cit.*, 8765 și autoritățile citate acolo).

(D. A.)

Trib. regional din Düsseldorf, 24 Iunie 1905

Paternitate naturală.—Femea italiană.—Despăgubire în favoarea mamei copilului.—Inadmisibilitate.—Art. 21 L. de introducere a codului german (*Einführungsgesetz*).

Nici femeea italiană, chiar domiciliată în Germania, nici copilul ei natural nu pot cere vre-o despăgubire de la tatăl copilului.

(Din *J. Clunet*, anul 1906, p. 200).

Observație. — Tribunalul din Düsseldorf face în specie aplicarea art. 21 al legii de introducere

a noului cod german. Iată cum se exprimă acest text: «Obligația tatălui de a întreține pe copilul său natural și de a plăti mamei cheltuelile ocazionale prin îngreunarea ei și nașterea copilului, se judecă după legile Statului căruia aparține mama în momentul nașterii copilului. Nu se poate însă, nici într'un caz, pretinde mai multe drepturi de cât acele stabilite de legile germane. *Es können jedoch nicht weitergehende Ansprüche geltend gemacht werden, als nach den deutschen Gesetzen begründet sind*». Or, în specie, mama fiind italiană, și codul italian neconferindu-i nici un drept în această privință, tribunalul cu drept cuvânt a respins cererea mamei, de și după art. 1715 din codul german, mama germană este în drept a cere de la tatăl copilului, cheltuelile necesare nașterii și întreținerii ei pentru primele șase săptămâni care urmează nașterea (*für die ersten sechs Wochen nach der Entbindung*). Soluția ar fi fost aceeași dacă, în loc de o italiană, o femeie română ar fi reclamat aceste drepturi în Germania, pentru-că nici codul nostru nu acordă mamei vreun drept în această privință. **D. Alexandresco**

A apărut în editura ziarului «*Curierul Judiciar*» Primitiv supliment din colecțiunea de legi financiare adnotate, cuprinzând: Legea de constatare și percepere a contribuțiilor directe modificată în 1905; Legea timbrului modificată în 1906 cu instrucțiunile pentru aplicarea ei; Legea pentru urmărirea din 1905; Legea pentru înființarea taxei pe decaltru de vin, și desființarea taxei pe hectarul de vie; mod ficările aduse legii patențelor și tabloul aditional din 1905; Legea pentru impozitul asupra venitului și capitalului mobilier; legea impozitului personal; legea pentru înființarea casei de împrumut pe amanet; legea pentru drumuri; legea pentru organizarea administrațiunii finanțelor statului; deciziunea Ministerului Domeniilor pentru înființarea secretarilor inspectorii la camerele de meserii, a secretarilor de corporații și a creării biroului de percepere la fie care cameră de meserii cuprinzând și legile financiare votate și promulgate în Mai și Iunie cor.

Această lucrare se datorește D-lui G. St. Bădulescu, Prim-grefier la Înalta Curte de casație și Redactor la «*Curierul Judiciar*» cunoscut deja lumii juridice pentru lucrările sale cari au fost mult apreciate.

Prețul acestui supliment este de lei 4 bani 50, iar pe hârtie de lux lei 5. Volumul complet (împreună cu suplimentul) lei 10 bani 50.

Peste 6 zile va apare în editura Curierului Judiciar

EDIȚIA II A VOL. I

din

TRATATUL DE DREPT CIVIL

de

D. ALEXANDRESCO

Prețul: broșat lei 18; legat în pânză lei 20; cu piele la cotor lei 21.

Depozit la ziarul *Curierul Judiciar*. Se expediază contra valoare mandat poștal sau ramburs. Porto în sarcina cumpărătorului.

Treptat vor avea să apară și vol. II, III și IV cari sunt de mult epuizate și ajunsesc a se vinde la ocazii pe prețuri fabuloase.

Vol. V, VI, VII și VIII cum și *Dreptul vechi Românesc*, scris în limba Franceză, se găsesc de vânzare la Ziarul *Curierul Judiciar* București, Calea Rahovei 5, lângă Palatul Justiției, pe prețul lor fără nici un adaos.